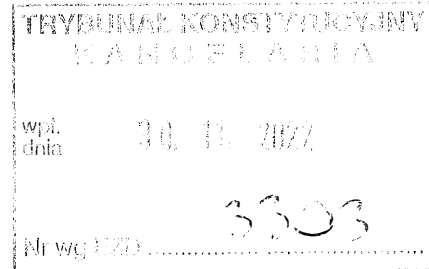

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Imię i nazwisko

DPG-III.070.4.2022
Warszawa, 29 listopada 2022 r.

Trybunał Konstytucyjny

W związku ze skargą konstytucyjną radcy prawnego P M , w sprawie:

o stwierdzenie niezgodności § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1715), z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- na podstawie art. 69 ust. 2 w zw. z art. 42 pkt 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393)

wnoszę o uznanie, że:

- § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu,

- jest zgodny z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

UZASADNIENIE

Skarga konstytucyjna wniesiona przez radcę prawnego P M (dalej: skarżący), zarzuca niezgodność § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej

pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1715, zwanego dalej rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r.), z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie w jakim przepis ten dyskryminuje bez konstytucyjnego umocowania i uzasadnienia wynagrodzenie minimalne jakie należne jest radcy prawnemu za świadczenie pomocy prawnej dla klienta, który mu został powierzony i względem którego nie ma możliwości samookreślenia stawki wynagrodzenia za prowadzenie sprawy na zasadach wolnorynkowych, a tym samym bez uwzględnienia stawek wynikających z treści rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804, zwanego dalej rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.).

Uzupełniając swoją argumentację skarżący wskazał, że doszło do naruszenia jego konstytucyjnych praw i wolności wywodzonych z:

- art. 64 ust. 2 Konstytucji RP a to prawa do zapewnienia równej ochrony prawnej praw majątkowych poprzez obniżenie minimalnego wynagrodzenia pełnomocnika działającego z urzędu w stosunku do tego, które osiąga pełnomocnik z wyboru, co w ocenie skarżącego prowadzi do nieprawidłowego zaniżenia wysokości wynagrodzenia pełnomocników z urzędu, albowiem sprawia, że praca pełnomocnika z urzędu zawsze jest mniej warta niż praca pełnomocnika z wyboru i zabezpieczenie prawa do minimalnego wynagrodzenia pełnomocnika z wyboru w kwocie zawsze wyższej niż kwota wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu przy jednoczesnym dodatkowym ograniczeniu maksymalnej stawki wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu w sposób 5,5 - krotnie niższy od prawa majątkowego pełnomocnika z wyboru do wynagrodzenia za wykonaną pracę;
- art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP a to prawa do równego traktowania przez władze publiczne, oraz do nie dyskryminacji w życiu gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny poprzez bezzasadne obniżenie minimalnego wynagrodzenia skarżącego - jako pełnomocnika z urzędu - za tę samą wykonaną pracę co świadczoną przez pełnomocnika w wyboru. W ocenie skarżącego niezgodność kwestionowanego przepisu z Konstytucją RP wynika z nadmiernie dyskryminującego i nieuzasadnionego żadnymi względami merytorycznymi czy ekonomicznymi, a przede wszystkim konstytucyjnymi, ograniczenia

w akcie rangi podustawowej prawa majątkowego do otrzymania wynagrodzenia minimalnego równego dla wszystkich pełnomocników fachowych za tę samą wykonywaną pracę;

- art. 33 ust. 3 Konstytucji RP poprzez nałożenie na pełnomocnika z urzędu ograniczenia prawa do otrzymania minimalnego wynagrodzenia za wykonaną pracę w akcie normatywnym o charakterze podustawowym w sposób pozbawiony uzasadnienia wynikającego z konieczności zapewnienia w kraju bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź niezbędnego dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób, a nadto w sposób ograniczający istotę wolności i praw. W ocenie skarżącego niezgodność kwestionowanego przepisu z Konstytucją RP polega na pominięciu przy wydawaniu skarżonego przepisu rozporządzenia, badania czy ograniczenie wynagrodzenia pełnomocników z urzędu jest zasadne z punktu widzenia norm konstytucyjnych oraz z pominięciem faktu, że ustawa upoważniająca Ministra Sprawiedliwości do wydania stosownego rozporządzenia określającego wynagrodzenie pełnomocników za pracę nie nakłada na niego prawa do ograniczenia praw majątkowych pełnomocników w tym do dyskryminacyjnego określenia wynagrodzenia minimalnego i sama też nie wskazuje podstawy do takiego ograniczenia;

- art. 92 ust. 1 Konstytucji RP a to prawa do szczegółowego regulowania zasad wypłaty wynagrodzenia za prowadzenie spraw z urzędu w akcie ustawowym lub rozporządzeniu na podstawie szczegółowego upoważnienia ustawowego, przy czym w przypadku wprowadzania istotnych ograniczeń w prawie własności lub innych praw majątkowych ograniczenia te powinny zostać przewidziane w sposób wyraźny w akcie ustawowym lub w wytycznych do rozporządzenia, podczas gdy zdaniem skarżącego w okolicznościach badanego aktu brak podstaw do stwierdzenia, że prawo pełnomocników z urzędu do dyskryminujących stawek minimalnych za prowadzenie spraw z urzędu zostało zaakceptowane w akcie o randze ustawy, co w ocenie skarżącego doprowadziło do naruszenia jego praw albowiem umożliwiło działanie *praeter legem* to jest z obejściem prawa pełnomocników z urzędu, bez uwzględnienia konstytucyjnych ograniczeń jakie muszą zostać wzięte pod uwagę w przypadku ograniczeń w prawie własności czy innych prawach majątkowych. W konsekwencji w ocenie skarżącego wyżej wymienionych ograniczeń w wynagrodzeniu pełnomocników fachowych działających z urzędu dokonano

w rozporządzeniu wydanym bez wyraźnej delegacji ustawowej umożliwiającej wprowadzenie tak dyskryminacyjnych warunków płacy pełnomocników z urzędu.

Skarżący przywołał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r., wydany w sprawie SK 66/19, w którym Trybunał obalił domniemanie konstytucyjności § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2015 r., poz. 1801), uznając jego niezgodność z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zdaniem skarżącego analiza treści tamtego przepisu oraz treści przepisu poddawanego kontroli w niniejszej skardze pozwala uznać, że kształtują one sytuację prawną pełnomocników z urzędu w podobnie dyskryminujący sposób.

Nadto skarżący odwołał się do wyroków Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lutego 2018 r., sygn. akt SK 25/15, z dnia 28 czerwca 2018 r., sygn. akt SK 4/17 oraz z dnia 2 czerwca 1999 r., sygn. akt K 34/98.

Jako wzorce kontroli w tej sprawie skarżący wskazał: art. 64 ust. 2 Konstytucji RP (ochrona praw majątkowych) w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP (zasada proporcjonalnego ograniczenia wolności i praw), art. 32 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji RP (zakaz dyskryminacji jednostki), art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji RP (wymogi formalne przepisu upoważniającego do wydania rozporządzenia) w odniesieniu do § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r.

Skarga konstytucyjna została złożona w związku z następującym stanem faktycznym:

Skarżący jest radcą prawnym i został ustanowiony pełnomocnikiem z urzędu dla powódki
N M w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w
t pod sygn. akt .

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Ł z dnia czerwca 2021 r. umorzono postępowanie w sprawie wobec cofnięcia powództwa oraz zasądzone od Skarbu Państwa na rzecz r. pr. P M Kancelaria Radcy Prawnego w Ł kwotę złote - w tym kwota VAT - tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce N M z urzędu.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniósł pełnomocnik z urzędu powódki.

Postanowieniem z dnia października 2021 r., sygn. akt , Sąd Rejonowy w Ł zażalenie oddalił.

Odnosząc się do podniesionych w skardze radcy prawnego P M zarzutów wskazać należy, co następuje.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji RP wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Wyrażone w przepisie art. 32 Konstytucji RP prawo do równości, zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, nie jest typową „zasadą ustrojową”, lecz ma charakter normy ustanawiającej „prawo drugiego stopnia” (por. postanowienia Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 24 października 2001 r., SK 10/01, OTK 2001, Nr 7, poz. 225; z dnia 12 stycznia 2004 r., TS 182/03, OTK-B 2004, Nr 2, poz. 146 oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 maja 2008 r., SK 91/06, OTK-A 2008, Nr 4, poz. 59). Przepis ten wyraża zarówno zasadę równości jako normę prawa przedmiotowego, jak i szczególnego rodzaju prawo podmiotowe, prawo do równego traktowania. Swoisty charakter prawa do równego traktowania polega na tym, że art. 32 Konstytucji RP określa sytuację prawną jednostki wspólnie z inną normą, która określa sytuację prawną innych podmiotów, przy czym Konstytucja nie formułuje założeń równości w rozumieniu uniwersalnego egalitaryzmu jednostek, ale jako równą możliwość realizacji wolności i praw. Prawo do równego traktowania przysługuje zatem w związku z konkretnymi normami prawnymi lub innymi działaniami organów władzy publicznej, a nie w oderwaniu od nich – niejako samoistnie. Wskazuje się, że równość dwóch lub więcej podmiotów polega na ich przynależności do co najmniej jednej i tej samej klasy,

wyróżnionej ze względu na określoną cechę istotną. Stąd wyprowadza się ogólną normę, że podmioty znajdujące się w podobnej sytuacji powinny być traktowane w sposób podobny, a podmioty znajdujące się w sytuacji odmiennej w sposób odmienny (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2000 r., I KZP 56/99, OSNKW 2000, Nr 3-4, poz. 19).

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego przyjmuje się, że zasada równości „polega na tym, że wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu, mają być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących (...)” (por. m.in. uzasadnienie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 marca 1988 r., U 7/87, OTK 1988, Nr 1, poz. 1, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 1994 r., K 8/94, OTK 1994, Nr 1, poz. 43, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 września 1999 r. K 6/98, OTK 1999, Nr 6, poz. 117).

W myśl art. 31 ust. 3 Konstytucji RP ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Przepis ten wyznacza granice ingerencji władz publicznych w sferę konstytucyjnych wolności i praw. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wskazuje się, że „ustanawianie (...) ograniczeń [wolności i praw] należy do kompetencji ustawodawcy, konieczne jest jednak spełnienie trzech warunków. Po pierwsze, ustawowe ograniczenie wolności może nastąpić tylko wówczas, gdy dopuszczone jest w sposób wyraźny w innych przepisach konstytucyjnych bądź gdy konieczne jest wzajemne harmonizowanie [tej] wolności z innymi zasadami, normami i wartościami konstytucyjnymi (...). Po drugie, ustawowe ograniczenia wolności (...) mogą być wprowadzane tylko w zakresie niezbędnym i traktowane być muszą w kategoriach wyjątków (...). Po trzecie ani poszczególne ograniczenia ustawowe, ani ich suma nie mogą naruszać istoty [danej] wolności” (por. uchwała Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 marca 1994 r., W 3/93, OTK 1994/1/17).

Art. 64 ust. 2 Konstytucji RP stanowi zaś, że własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej. Komentowany przepis stanowi punkt odniesienia dla rozwiązań legislacyjnych mających urzeczywistnić wolność majątkową. Przepis ten kształtuje zakres ochrony w odniesieniu do poszczególnych kategorii praw majątkowych, który zależy od treści i ujęcia konstrukcyjnego tych praw. Jak podkreśla się w doktrynie zasada ochrony praw majątkowych nie może być traktowana jako powtórzenie czy potwierdzenie ogólnej zasady równości (por. Konstytucja RP, Komentarz., pod. red. M. Safjana i L. Boska, komentarz do art. 64).

Zgodnie z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu. Rozporządzenie jest aktem prawnym wydawanym w celu wykonania ustawy i na podstawie udzielonych w niej upoważnień. Konstrukcję rozporządzenia jako aktu wykonawczego do ustawy determinują zatem trzy warunki. Po pierwsze, rozporządzenie musi być wydane na podstawie wyraźnego (nieopartego tylko na domniemaniu ani na wykładni celowościowej), szczegółowego upoważnienia ustawy w zakresie określonym w upoważnieniu. Po drugie, musi być wydane w granicach udzielonego przez ustawodawcę upoważnienia, w celu wykonania ustawy. Po trzecie, rozporządzenie nie może być sprzeczne z normami Konstytucji, aktem ustawodawczym, na podstawie którego zostało wydane, a także ze wszystkimi obowiązującymi aktami ustawodawczymi, które w sposób bezpośredni regulują materie będące przedmiotem rozporządzenia. Innymi słowy, warunki powyższe oznaczają zakaz wydawania rozporządzeń bez upoważnienia ustawowego, niebędących aktami wykonującymi ustawę oraz sprzecznych z Konstytucją i obowiązującymi ustawami. W szczególności brak stanowiska ustawodawcy w danej sprawie, przejawiający się w braku lub choćby tylko nieprecyzyjności upoważnienia, musi być interpretowany jako nieudzielenie kompetencji normodawczej w danym zakresie. Oznacza to, że rozporządzenie – jako wydane na podstawie ściśle określonego upoważnienia ustawowego – nie może dowolnie modyfikować ani uzupełniać upoważnienia. Odstępstwa od treści upoważnienia nie mogą być usprawiedliwione

względnymi praktycznymi ani potrzebami związanymi z rozstrzygnięciem konkretnych problemów prawnych. Rozporządzenie nie jest bowiem aktem normatywnym samoistnym, lecz jego zadaniem jest wykonywanie ustawy, nie zaś jej modyfikowanie, uzupełnianie czy powtarzanie jej postanowień. Istnieje zatem funkcjonalny związek między ustawą a wydawanym z jej upoważnienia aktem wykonawczym. Z drugiej strony, ustawodawca ma obowiązek odpowiedniego konstruowania upoważnień ustawowych tak, aby miały one szczegółowy charakter pod względem podmiotowym (określały organ właściwy do wydania rozporządzenia), przedmiotowym (określały zakres spraw przekazanych do uregulowania) oraz treściowym (określały wytyczne dotyczące treści aktu, czyli sposób, w jaki dana materia powinna być uregulowana).

W ocenie Ministra Sprawiedliwości regulacja § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. będąca przedmiotem skargi nie dyskryminuje żadnego z występujących w konkretnej sprawie pełnomocników. Różnicowanie dotyczące wysokości i zasad ustalania ponoszonych przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu oraz opłat za czynności radców prawnych nie jest bowiem podyktowane względami podmiotowymi, ale wynikiem procesu, charakterem pomocy prawnej udzielanej z urzędu i faktem, że koszty tej pomocy ponosi Skarb Państwa.

Wskazać bowiem należy, że w postępowaniu cywilnym, o tym czy pełnomocnik z urzędu otrzyma wynagrodzenie na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu czy też na podstawie rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, nie decyduje sam fakt świadczenia pomocy prawnej z urzędu, ale konkretna sytuacja procesowa w jakiej się znalazł. Rozporządzenie w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu znajduje zastosowanie w tych sytuacjach, w których koszty związane z działalnością radcy prawnego ustanowionego z urzędu ponosi Skarb Państwa. W procesie cywilnym, jak wynika z wykładni przepisu § 6 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r., wynagrodzenie przyznawane jest bezpośrednio od Skarbu Państwa pełnomocnikowi jedynie w sytuacji, gdy brak było podstaw do obciążenia tymi kosztami przeciwnika procesowego strony, dla której pełnomocnik został ustanowiony (co miało miejsce w niniejszej sprawie) bądź też gdy w sprawie, w której kosztami procesu został obciążony przeciwnik procesowy strony korzystającej z pomocy udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, doszło do bezskuteczności ich egzekucji. Obowiązek pokrycia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej nie jest więc obowiązkiem mieszczącym się w formule obowiązku zwrotu kosztów między stronami, lecz ma charakter publicznoprawny i subsydiarny (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2012 r., III CZP 2/12, OSNC 2012, nr 10, poz. 115, LEX nr 1129959).

Dodatkowo zauważyć należy, że regulacje przewidziane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. gwarantują radcom prawnym z urzędu w postępowaniu cywilnym wynagrodzenie ze Skarbu Państwa w razie przegrania sprawy, na zwrot którego, ani od Skarbu Państwa ani od przeciwnika procesowego, nie mógłby liczyć w analogicznej sytuacji procesowej radca prawny z wyboru.

Istota pomocy prawnej świadczonej z urzędu przez profesjonalnych pełnomocników była przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego (por. m.in. wyrok z dnia 29 sierpnia 2006 r., sygn. akt SK 23/05, OTK-A 2006/8/94). Trybunał stwierdził, że zapewnienie pomocy prawnej osobom, których ze względu na sytuację materialną nie stać na ponoszenie kosztów tej pomocy, należy do obowiązków władzy publicznej. Stanowi to jedną z gwarancji urzeczywistnienia konstytucyjnego prawa do sądu. Obowiązek ten ma charakter obowiązku publicznoprawnego. Jego ciężar jest rozdzielony między Skarb Państwa i samorządy zawodowe adwokatów i radców prawnych, bowiem ustawowe ukształtowanie (na podstawie art. 17 ust. 1 Konstytucji RP) samorządu zawodu zaufania publicznego oznacza możliwość zlecania takim korporacjom wykonywania określonych funkcji o charakterze publicznoprawnym. Trybunał Konstytucyjny stwierdził również, że świadczenie pomocy prawnej z urzędu przez członków samorządów zawodowych adwokatów i radców prawnych jest wypełnieniem obowiązku o charakterze

publicznoprawnym. W konsekwencji wskazał, że różnice w wynagrodzeniu pełnomocników nie wynikają z tego, że adwokat/radca prawny występuje w sprawie jako pełnomocnik z urzędu, ale z faktu, że koszty nieopłaconej pomocy prawnej w konkretnej sprawie ponosi Skarb Państwa.

Określone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zasady ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, sposób określania tych kosztów oraz maksymalna wysokość opłat za udzieloną pomoc starają się uwzględniać zarówno interes osób wykonujących zawód radcy prawnego, jak również interes obywateli. Należy mieć bowiem na względzie, że rozwiązania te nie tylko muszą uwzględniać adekwatność wynagrodzenia pełnomocnika do jakości i ilości jego pracy, lecz również powinny brać pod uwagę możliwości majątkowe społeczeństwa oraz interes społeczny. Uwzględnienie przy konstruowaniu systemu zasad ustalania opłat za czynności radców prawnych tylko jednego z tych aspektów mogłoby skutkować ograniczeniem możliwości korzystania z profesjonalnego pełnomocnika procesowego, a tym samym redukować zakres ochrony prawnej społeczeństwa. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale 20 maja 2011 r. (sygn. akt III CZP 14/11, OSNC 2012/1/2) uznając, że świadczenie pomocy prawnej z urzędu jest działaniem dla dobra publicznego, umożliwiającym realizację w postępowaniu sądowym zasady równości i prawa do sądu dla strony, której nie stać na poniesienie kosztów wynagrodzenia pełnomocnika z wyboru.

W kontekście niniejszej sprawy podkreślić trzeba, że ustawodawca określając wysokość stawek minimalnych wynagrodzenia profesjonalnych pełnomocników za poszczególne czynności lub za udział w postępowaniach rozważył i uwzględnił wszelkie okoliczności charakterystyczne dla danego typu spraw. Tym samym w stawkach minimalnych odzwierciedlona została swoista wycena koniecznego nakładu pracy pełnomocnika związana ze specyfiką określonego rodzaju postępowań. Jednocześnie ustawodawca pozostawił sądom orzekającym możliwość uwzględnienia nadzwyczajnych, szczególnych okoliczności, które pojawiając się w danej sprawie zwiększają nakład pracy niezbędnej do prawidłowej realizacji obowiązków profesjonalnego pomocnika procesowego. Nie ulega

przy tym wątpliwości, że opłaty za udzieloną pomoc prawną z urzędu są tylko jednym z elementów wynagrodzenia radcy prawnego. Podstawą ustalania opłat radców prawnych pozostaje umowa z klientem, a jedynie w zakresie ustalenia opłat za czynności radców prawnych przed organami wymiaru sprawiedliwości, stanowiących podstawę zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa procesowego, ustawa o radcach prawnych z dnia 6 lipca 1982 r. i wydane na jej podstawie przepisy wykonawcze wprowadzają ograniczenia, co nie jest jednak równoznaczne z ograniczeniami wynagrodzenia radcy prawnego jako takiego (por. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 29 sierpnia 2006 r., sygn. SK 23/05, oraz z dnia 10 grudnia 2003 r., K 49/01, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2012 r., sygn. akt III CZ 57/12, Lex nr 128867).

Mając na uwadze powyższej nie sposób uznać rozwiązań prawnych funkcjonujących w omawianym zakresie za wadliwe.

Końcowo należy także zaakcentować, iż rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu zostało wydane na podstawie, upoważnienia ustawowego zawartego w art. 22³ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych. Delegacja ustawowa w tym zakresie nakazuje Ministrowi Sprawiedliwości uwzględnienie sposobu ustalania tych kosztów, wydatków stanowiących podstawę ich ustalania oraz maksymalnej wysokości opłat za udzieloną pomoc. W ocenie Ministra Sprawiedliwości rozporządzenie z dnia 3 października 2016 r., w tym skarżony § 8 rozporządzenia, w pełni realizują upoważnienie ustawowe, nie wykraczając poza jego zakres.

Mając na uwadze powyżej przedstawione argumenty, wnoszę jak na wstępie.

Z poważaniem
z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości

Marcin Warchoń
Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/